

**Belgian
Feed
Association**

Productie van GGO- gecontroleerde diervoeders

Q&A

Inhoud

1	WELKE LASTENBOEKEN BESTAAN ER VOOR DE PRODUCTIE VAN “GGO GECONTROLEERDE” DIERVOEDERS?.....	2
2	BESTAAT ER EEN BELGISCH ‘GGO-GECONTROLEERD’ LASTENBOEK?.....	3
3	HEBBEN DE ‘GGO-GECONTROLEERDE’ LASTENBOEKEN INVLOED OP DE BELGISCHE MARKT? ...	3
4	ZIJN DE VERSCHILLENDE LASTENBOEKEN UITWISSELBAAR?.....	4
5	HOOR IK ALS DIERVOEDERPRODUCENT GECERTIFICEERD TE WORDEN?	4
6	VALT HET TRANSPORT EN DE HANDEL ONDER DE CERTIFICATIE VAN DE DIERVOEDERPRODUCENT?	4
7	SCHRIJVEN DE “GGO-GECONTROLEERDE” LASTENBOEKEN ANALYSES VOOR?	5
8	DIEN IK ALS MENGVOEDERPRODUCENT GRONDSTOFFEN AAN TE KOPEN BIJ EEN VLOG-GECERTIFICEERDE LEVERANCIER?.....	6
9	WORDEN ER GENETISCH GEMODIFICEERDE ORGANISMEN GETEELD IN EUROPA?	6
10	HOE MOET IK EEN ‘GGO-GECONTROLEERD’ VOEDER ETIKETTEREN?	7
11	KAN IK MET EEN CERTIFICAAT VAN STNO/GMP+ MI105 HET VLOG-LABEL GEBRUIKEN?	7
12	IS ER EEN MEERKOST VERBONDEN AAN DE PRODUCTIE VAN ‘GGO-GECONTROLEERD’ VOEDER?.....	8

1 Welke lastenboeken bestaan er voor de productie van “GGO gecontroleerde” diervoeders?

Zowel in Duitsland als in Frankrijk laat de nationale wetgeving toe om eindproducten zoals vlees, melk en eieren te etiketteren als zijnde afkomstig van dieren die ‘GGO-gecontroleerd’ voeder gehad hebben. Dit heeft aanleiding gegeven tot het ontstaan van verschillende ‘GGO-gecontroleerde’ lastenboeken in onze buurlanden welke invloed hebben op de Belgische agro-voedingsindustrie.

De drie ‘GGO-gecontroleerde’ lastenboeken waarnaar het meeste vraag is binnen België zijn:

- het Duitse VLOG (Verband Lebensmittel Ohne Gentechnik)
- het Franse STNO (Socle Technique. « Nourri sans OGM »)
- het Nederlandse GMP+ MI105 lastenboek.

Het VLOG-lastenboek wordt beheerd door een organisatie welke, van de Duitse overheid, het monopolie gekregen heeft om het label VLOG te commercialiseren. De marktimpact in Duitsland is zeer groot: ong. 80% van de zuivelmarkt is VLOG en 100% van de eieren zijn reeds VLOG gecertificeerd (schatting augustus 2019). Deze impact is vooral gelinkt aan het feit dat bepaalde Duitse retailers en zuivelcoöperaties (bv. Lidl en Arla) resoluut voor VLOG gekozen hebben. Doordat Duitsland ook heel wat importeert vanuit België, heeft dit ook invloed op de Belgische veehouders, voedingsindustrie en diervoederproducenten.

Ook in Frankrijk werd er een lastenboek uitgewerkt dat voorschriften omvat voor een GGO-gecontroleerde productie: Socle Technique “Nourri sans OGM”. Deze technische standaard wordt beheerd door Oqualim en is enkel beschikbaar op het niveau van de mengvoederfabrikant.

Daarnaast heeft het Nederlandse GMP+ eveneens een lastenboek ontwikkeld voor GGO-gecontroleerde diervoederproductie. Dit draagt de naam GMP+ MI105 en is quasi uitsluitend gestoeld op het Duitse VLOG-systeem.

De scope van de 3 lastenboeken is echter wel verschillend. Daar waar STNO zich beperkt tot de diervoederproductie gaan VLOG en GMP+ een stap verder. Het VLOG-lastenboek omvat de gehele keten van toeleverancier van de landbouwer tot retailer, inclusief het transport & de handel. Het GMP+ MI105 lastenboek beperkt zich ook tot diervoeders, maar neemt zowel de productie, als handel, op- & overslag en transport mee op in de scope.

2 Bestaat er een Belgisch 'GGO-gecontroleerd' lastenboek?

Tot dusver bestaat er geen Belgisch lastenboek. BFA heeft er tot hertoe voor gekozen om faciliterend op te treden waarbij er overleg gepleegd wordt met zowel de overheid als de zuivel- & levensmiddelensector als de retail.

3 Hebben de 'GGO-gecontroleerde' lastenboeken invloed op de Belgische markt?

Ja, onder invloed van de ontwikkelingen in Duitsland en Frankrijk, ontstond in België eveneens de vraag om GGO-gecontroleerde diervoeders te gaan produceren. Er zijn verschillende mogelijkheden:

- Het voeder wordt geëxporteerd
- Het voeder wordt in België afgezet, waarbij de eindproducten (melk/vlees/ei) bestemd zijn voor de Duitse/Franse markt
- Het voeder wordt in België afgezet, waarbij de eindproducten (melk/vlees/ei) bestemd zijn voor de Belgische markt

De laatste mogelijkheid is vooralsnog beperkt, gezien er geen specifieke Belgische wetgeving voor de etikettering van levensmiddelen bestaat. Recent heeft echter de Belgische zuivelcoöperatie Milcobel gecommuniceerd dat de melk die verwerkt wordt in consumentenproducten ook zal moeten voldoen aan de VLOG standaard. De 'GGO-gecontroleerde' melk zal in de eerste plaats verwerkt worden in consumentenkazen en melkdranken. Hiervan zal een deel geëxporteerd worden en een deel ervan zal vermoedelijk in de Belgische rekken terecht komen.

De Belgische wetgeving laat normaliter geen negatieve etikettering toe, m.a.w. 'GGO-gecontroleerd' of 'GGO-vrij' mag niet op het etiket vermeld worden. Noch voor diervoeders, noch voor levensmiddelen. In Duitsland en Frankrijk bestaat er wel een nationale wetgeving die het mogelijk maakt om eindproducten zoals vlees, melk en eieren te etiketteren als zijnde afkomstig van dieren die 'GGO-gecontroleerd' voeder gehad hebben. De producten die in Duitsland of Frankrijk worden geëtiketteerd volgens een extern lastenboek kunnen via het vrije handelsverkeer in de Belgische rekken terecht komen.

De Belgische overheid laat echter wel toe dat op het etiket van het diervoeder het label van een commercieel lastenboek wordt vermeld. Het is dus wel toegelaten om vb. het VLOG label op het etiket van een diervoeder te plaatsen.

4 Zijn de verschillende lastenboeken uitwisselbaar?

Ja, de 3 verschillende "GGO-gecontroleerde" lastenboeken zijn onderling volledig uitwisselbaar. De fabrikant kan dus de keuze maken tussen STNO, VLOG of GMP+ MI05. Hierbij zullen verschillende factoren een rol spelen (vraag afnemer, aanbod OCI, economisch, ...).

Alle 3 de lastenboeken kunnen geënt worden op de FCA-standaard.

5 Hoor ik als diervoederproducent gecertificeerd te worden?

Ja, als je als fabrikant volgens een bepaald lastenboek "ggo-gecontroleerde" diervoeders op de markt wil brengen, is er een certificatie vereist.

Voor de Belgische diervoederfabrikant zijn volgende mogelijkheden het meest aangewezen:

1. VLOG: Tijdens de audit zullen de technische specificaties uit het VLOG-lastenboek gecontroleerd worden door een onafhankelijke controle instantie (OCI) welke erkend is door VLOG. Op de volgende lijst staan de erkende certificeringsinstellingen weergegeven: <https://www.ohnegentechnik.org/zertifizierer/>
Het VLOG-lastenboek kan je terugvinden via volgende link: <https://www.ohnegentechnik.org/index.php?id=674>
2. STNO: Indien je voeders op de markt wenst te brengen volgens het STNO-lastenboek (http://www.google.be/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&ved=2ahUKEwjK5cWA88DiAhXEIIAKHXJfDbEQFjAAegQIAxAC&url=http%3A%2F%2Foqualim.fr%2Freferecment-usines%2Fdocumentation-certification-stno-des-usines-de-la-nutrition-animale-rcna.html%3FfeID%3Ddam_frontend_push%26docID%3D3383&usq=AOvVaw2FZF7gSHNCcekWRA5qjQV) hoor je gecertificeerd te worden door een Oqualim erkende OCI.
3. GMP+ MI105: De certificering dient eveneens via een OCI te verlopen. Voor dit lastenboek (<https://www.gmpplus.org/nl/certification-scheme/gmpplus-fra-certification/b-documents/>) zal de audit uitgevoerd horen te worden door een GMP+ erkende OCI.

VLOG, GMP+ en STNO zijn technische standaarden en mogen niet verward worden met een voedselveiligheidsstandaard zoals de Feed Chain Alliance (FCA) Standaard. FCA blijft de basis waarop technische standaarden geënt kunnen worden.

6 Valt het transport en de handel onder de certificatie van de diervoederproducent?

Voor STNO en GMP+ MI105 dienen transporteurs van diervoeder niet gecertificeerd te worden. Zij stellen dat het transport reeds gecertificeerd werd onder de voedselveiligheidsstandaard. Voor VLOG hoort tot hertoe het transport onder bepaalde

voorwaarden nog wel gecertificeerd te worden. Niet tegenstaande dat zij reeds te kennen hebben gegeven in de toekomst de certificatie van transport te zullen schrappen. De VLOG-certificatie van transport voor bulkvoeders tussen twee VLOG-bedrijven is niet vereist indien aan volgende drie voorwaarden voldaan wordt:

- De bestelling wordt geplaatst door een VLOG gecertificeerd bedrijf
- Het VLOG-gecertificeerd bedrijf heeft het transport in de risicoanalyse geïntegreerd
- Er bestaat een contractuele overeenkomst tussen de transporteur en het VLOG-bedrijf omtrent de toepassing van de VLOG voorwaarden

Handel hoort niet gecertificeerd te worden voor de drie verschillende lastenboeken omdat ook deze activiteit tot de certificering van de voedselveiligheidsstandaard behoort. VLOG en GMP+ MI105 maken echter uitzonderingen. Voor GMP+ dient een fabrikant die een voedermiddel koopt van een niet-gecertificeerde leverancier en dit voedermiddel verkoopt als GGO-gecontroleerd wel gecertificeerd te worden. VLOG vraagt dat een handelaar gecertificeerd wordt indien hij verantwoordelijk is voor het etiket en het VLOG label wil gebruiken, non-GGO soja wil labelen als VLOG, en bulk afzakt en het wil labelen als VLOG. Vanaf 01/01/2020 zal handel steeds verplicht worden voor VLOG.

7 Schrijven de “GGO-gecontroleerde” lastenboeken analyses voor?

Alle 3 de lastenboeken hebben analyses op de inkomende stromen en afgewerkte producten opgenomen als certificeringseis.

VLOG/GMP+MI105

- Labo's erkend door VLOG
- PCR-methodiek
- Focus: soja, maïs, raapzaad en rijst
- Cf. bijlage IV en 2

STNO

- Labo's erkend door COFRAC
- PCR-methodiek
- Focus: soja, maïs, raapzaad
- Cf. Guide technique analyses OGM (SNIA)

8 Dien ik als mengvoederproducent grondstoffen aan te kopen bij een VLOG-gecertificeerde leverancier?

Je hoeft als mengvoederproducent geen VLOG-producten aan te kopen. In dat geval hoor je wel een 'leveranciersbevestiging' ter beschikking te hebben voor alle risicogevoelige voeders, additieven en technische hulpstoffen. Dit kan op 5 verschillende manieren verkregen worden:

1. Een afzonderlijke verklaring van de GGO-gecontroleerde status van de geleverde partij/lot of
2. Een testresultaat volgens de vereisten van de VLOG-standaard die de GGO-gecontroleerde status van de geleverde partij/lot aantoont of
3. Een aanvullende vermelding op de afleveringsbon waaruit blijkt dat de producten zijn vrijgesteld van etikettering of
4. Een duidelijke contractuele afspraak omtrent de levering van diervoeders die vrijgesteld zijn van etikettering of
5. Een actueel, gedetailleerd certificaat in overeenstemming met een VLOG-gelijkwaardige standaard.

9 Worden er genetisch gemodificeerde organismen geteeld in Europa?

In enkele landen of regio's van de EU is het toegelaten om bepaalde GGO-variëteiten van maïs te telen. Al wil dit niet zeggen dat het ook effectief gebeurt. Vlaanderen laat bijvoorbeeld de teelt toe, mits een specifieke erkenning. Op dit moment zijn er geen specifieke erkenningen verstrekt. Europese landen waar de GGO-teelt van maïs wel gekend is, is in Portugal, Spanje en Slowakije.

GGO-variëteiten van soja en koolzaad mogen daarentegen niet in de EU verbouwd worden. Het gebruik van enkele van deze GGO-variëteiten in diervoeder wordt dan weer wel toegelaten.

Meer informatie over welke GGO's toegelaten worden binnen de EU ter verwerking als feed vind je terug in het EU register van de Europese commissie. Hierin staat beschreven welke variëteiten van een bepaalde teelt toegelaten zijn:

https://webgate.ec.europa.eu/dyna/gm_register/index_en.cfm

10 Hoe moet ik een 'GGO-gecontroleerd' voeder etiketteren?

Omdat de Belgische wetgeving een positieve etikettering voorschrijft, moet het voeder bijgevolg geëtiketteerd worden als er GGO-grondstoffen worden toegevoegd.

Hoe de etikettering van diervoeders hoort te gebeuren staat beschreven in Fiche 3B van de 'toepassingsgids met betrekking tot GGO regelgeving'. De toepassingsgids is terug te vinden op de website van BFA: https://bfa.be/BFA_GGO?lang=nl

Daarnaast kan ook uit analyses blijken dat het voeder toch GGO's bevat doordat er een contaminatie heeft plaatsgevonden hetzij in de fabriek, hetzij erbuiten. Welk gevolg er gegeven hoort te worden aan een positieve analyse hangt af van een aantal factoren. Volgende beslissingsboom verduidelijkt de verschillende situaties:

https://www.bfa.be/BFA_GGO [\(link toevoegen\)](#).

VLOG heeft voor de Duitse markt een label (Figuur 1) ontwikkeld welke gebruikt kan worden door diervoederproducenten die licentiehouders zijn van VLOG om hun klant te informeren of het geleverde diervoeder voldoet aan het lastenboek. Het label kan eveneens buiten Duitsland gebruikt worden indien de nationale wetgeving het gebruik ervan toelaat. Voor België heeft het FAVV te kennen gegeven het label te aanvaarden.

Figuur 1: VLOG-label voor diervoeder

11 Kan ik met een certificaat van STNO/GMP+ MI105 het VLOG-label gebruiken?

VLOG laat het gebruik van het label toe voor bedrijven die via een ander, maar wel gelijkwaardig (bv. GMP+ MI105), lastenboek gecertificeerd zijn. Deze bedrijven horen eveneens licentiehouders van VLOG te worden. Licentiehouders dienen een jaarlijkse bijdrage te betalen die bepaald wordt op de totale jaarlijkse turnover, en dus niet op de turnover van het "VLOG-voeder".

12 Is er een meerkost verbonden aan de productie van 'GGO-gecontroleerd' voeder?

Ja, de kosten voor de productie van een 'GGO-gecontroleerd' voeder zullen hoger liggen en zal volgens berekeningen van BFA variëren tussen 1 €/100 l melk en 2.5 €/100 l melk. De meerkost bestaat uit verschillende elementen :

- De meerkost door certificering en analyses
  - De meerkost op het niveau van de grondstoffen voor diervoeding
  - De meerkost op het niveau van de productie van het mengvoeder
  - De meerkost op het niveau van het transport van het mengvoeder
1. *De meerkost door certificering en analyses.* Om GGO-gecontroleerde voeders te kunnen leveren via een lastenboek hoort de fabrikant een audit te ondergaan waaraan een financieel kaartje verbonden is. Veel tijd dient er eveneens geïnvesteerd te worden in de voorbereiding en de nazorg ervan. Het lastenboek schrijft eveneens analyses voor en dit zowel op de grondstoffen als op de diervoeders.
  2. *De meerkost op niveau van de grondstoffen.* Men moet er steeds rekening mee houden dat GGO-gecontroleerde grondstoffen duurder zijn dan reguliere grondstoffen. Op vandaag moet voor GGO-gecontroleerde soja bijvoorbeeld een meerkost betaald worden van ong. 90 euro per ton.
  3. *De meerkost op het niveau van de productie van het mengvoeder.* Als de voeders geproduceerd worden in een niet gespecialiseerde eenheid dan vraagt dit een grote inzet van de fabrikant om de voedermiddelen en voeders GGO-gecontroleerd te houden. Zowel de grondstoffen als de afgewerkte producten moeten apart opgeslagen worden, aangevoerde producten moeten separaat gelost worden, de installatie hoort voldoende gespoeld/gezuiverd te worden, het transport dient clean te zijn, enz. Daarbovenop heeft de fabrikant niet alles zelf in handen. Het is mogelijk dat de grondstoffen reeds gecontamineerd de productie-eenheid betreden. Indien de productie van de GGO-gecontroleerde voeders in een gespecialiseerde productie-eenheid kan gebeuren dan komt een deel van de inzet te vervallen.
  4. *De meerkost op het niveau van het transport van het mengvoeder.* Bedrijven dienen erover te waken dat er geen versleping kan plaatsvinden gedurende het transport.

Ook in de andere schakels van de agro-voedingsketen zullen er extra kosten verbonden zijn aan 'GGO-gecontroleerde' productie. De melk, het vlees en de eieren die afkomstig zijn van dieren gevoederd met 'GGO-gecontroleerde' voeders dienen apart opgehaald en verwerkt te worden. Bovendien kan er slechts een deel van het eindproduct gecommmercialiseerd worden met een meerwaarde voor 'GGO-gecontroleerd'.